

Zagreb, 9.12.2021.

- NACRT -

Z A P I S N I K

2 SJEDNICE VIJEĆA INICIJATIVE ZA HR-OOZ

Datum: četvrtka, 9. prosinac 2021.

Mjesto: online/Adobe Connect

Vrijeme: 11:00 - 13:00 sati

Prisutni:

- izv. prof. dr. sc. Boris Bosančić, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, zamjenik člana Vijeća
- Draženko Celjak, dipl. ing., Sveučilište u Zagrebu Sveučilišni računski centar (Srce), zamjenik člana Vijeća i suvoditelj Radne skupine za definiranje strukture i načela HR-OOZ-a
- izv. prof. dr. sc. Darko Etinger, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, zamjenik člana Vijeća
- Karolina Holub, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, suvoditeljica Radne skupine za definiranje strukture i načela HR-OOZ-a
- prof. dr. sc. Anica Hunjet, Sveučilište Sjever, zamjenica člana Vijeća
- prof. dr. sc. Gordan Jelenić, Sveučilište u Rijeci, član Vijeća
- prof. dr. sc. Miljenko Jurković, Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, član Vijeća
- dr. sc. Bojan Macan, Institut Ruđer Bošković, zamjenik člana Vijeća i suvoditelj Radne skupine za izradu prijedloga nacionalnog plana i politika otvorene znanosti
- Ivan Marić, dipl. ing., Sveučilište u Zagrebu Sveučilišni računski centar (Srce), predsjednik Vijeća
- izv. prof. Sven Maričić, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, član Vijeća
- izv. prof. dr. sc. Irena Martinović Klarić, Hrvatska zaklada za znanost, zamjenica predsjednika Vijeća
- dr. sc. David Matthew Smith, Institut Ruđer Bošković, zamjenik predsjednika Vijeća
- dr. sc. Slaven Mihaljević, Sveučilište u Zagrebu Sveučilišni računski centar (Srce)
- izv. prof. dr. sc. Anamarija Musa, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, suvoditeljica Radne skupine za izradu prijedloga nacionalnog plana i politika otvorene znanosti
- dr. sc. Iva Niemčić, Institut za etnologiju i folkloristiku, članica Vijeća
- dr. sc. Kristina Posavec, Sveučilište u Zagrebu Sveučilišni računski centar (Srce)
- prof. dr. sc. Ivanka Stričević, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, članica Vijeća
- izv. prof. dr. sc. Marijana Pećarević, Sveučilište u Dubrovniku, članica Vijeća
- prof. dr. sc. dr. sc. Zvezdan Penezić, Sveučilište u Zadru
- prof. dr. sc. Antun Stoić, Sveučilište u Slavanskom Brodu, član Vijeća
- prof. dr. sc. Nevena Škrbić Alempijević, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, zamjenica člana Vijeća
- prof. dr. sc. Leandra Vranješ Markić, Sveučilište u Splitu, članica Vijeća
- dr. sc. Tvrtko Zebec, Institut za etnologiju i folkloristiku, zamjenik člana Vijeća.

Sastanak vodio: Ivan Marić

Zapisnik vodio: Slaven Mihaljević

DNEVNI RED

1. Usvajanje Zapisnika s prve Sjednice Vijeća Inicijative za HR-OOZ
2. Status Inicijative za HR-OOZ
 - Pregled održanih sastanaka
 - Članstvo
 - Vidljivost i promocija
3. Aktivnosti radnih skupina - status i planovi
4. Razno

Ad 1. Ivan Marić (Srce) zaželio je dobrodošlicu prisutnima te predstavio prijedlog dnevnog reda sjednice koji je jednoglasno usvojen. Sjednica je nastavljena s usvajanjem zapisnika prve sjednice Vijeća koji je također jednoglasno prihvaćen.

Ad 2. Ivan Marić (Srce) dao je kratki izvještaj o statusu Inicijative za HR-OOZ i održanim sastancima u proteklom razdoblju, koji uključuju inicijalni sastanak radnih skupina Vijeća 8. listopada 2021. te sastanak predsjednika i zamjenika predsjednika Vijeća i suvoditelja radnih skupina, 18. listopada 2021.

Vijeće je obaviješteno da su Inicijativi pristupile dvije nove članice – Fakultet organizacije i informatike Sveučilišta u Zagrebu te Institut za društvena istraživanja Zagreb.

Također su predstavljene aktivnosti vezane uz vidljivosti i promociji Inicijative te su pozvane sve članice Inicijative da rade na diseminaciji i šalju Srcu informacije o svojim aktivnostima vezanim za Inicijativu za HR-OOZ.

Ad 3. Dr.sc. Bojan Macan (IRB) izvijestio je Vijeće o aktivnostima Radne skupine za izradu prijedloga nacionalnog plana i politika otvorene znanosti. Održana su 2 sastanka. Definirani su terminski planovi i prikupljeni razni primjeri planova za otvorenu znanost u Europi. Inicijalno je odabran primjer Grčkog nacionalnog plana kao potencijalni model izrade plana otvorene znanosti u RH, iako sam sadržaj još nije pripremljen. Plan je imati prvu verziju do sredine prosinca 2021., zatim će uslijediti komentari i izrada druge verzije krajem siječnja 2022. Konačna verzija očekuje se krajem ožujka 2022.

Radna skupina napravila je verziju odredaba novog Zakona o znanosti i visokom obrazovanju koje se tiču otvorene znanosti, a koja će još doradivati. Radna skupina će za otprilike 2 tjedna dovršiti odredbu koja bi trebala biti predložena za novi zakon. Velika poteškoća je činjenica da članovi nemaju uvid u radnu verziju prijedloga zakona zbog čega je teško predvidjeti kako će se nove odredbe uklopiti. Postoji informacija da je zakon minimalistički i da će se većina pitanja definirati u pravilnicima, zbog čega dužina odredbe o otvorenoj znanosti treba biti također kratka. Konačni prijedlog neće biti moguć dok se ne stekne uvid u zakon.

Treća aktivnost radne skupine još nije započela, a to je izrada predložaka politika za ustanove. Prijedlog je da se za predložak politika na razini ustanova i tijela koja

financiraju znanstvena istraživanja uzme postojeći – OpenAIRE predložak koji treba prilagoditi našim specifičnostima.

Ivan Marić (Srce) zaključio je da se aktivnosti dobro razvijaju, s tim da treba ciljati minimalne odredbe u novom Zakonu i napraviti samo kratki dio o nužnosti i važnosti otvorene znanosti, a zatim pojedina načela definirati kroz pravilnike.

Ivanka Stričević (NSK) smatra da možemo imati formulacije i bez uvida u novi Zakon odnosno da možemo pripremiti neovisne formulacije, pa kad prijedlog Zakona bude dostupan uključiti te formulacije. Istaknula je važnost članova Vijeća koji su iz MZO-a i upitala možemo li preko njih dobiti verziju novog zakona.

David Smith (IRB) izvijestio je Vijeće da je u tijeku faza oformljivanja radne skupine za izradu novog Zakon koja će sadržavati veći članova koji su bili u radnim skupinama za izradu podloge za Zakon.

Zaključak	Radna skupina treba što prije napraviti jasan prijedlog koji će zatim Vijeće raspraviti i odlučiti na koji način komunicirati rezultate prema MZO.
------------------	--

Draženko Celjak (Srce) izvijestio je Vijeće o aktivnostima Radne skupine za definiranje strukture i načela HR-OOZ-a. Radna skupina je dogovorila prioritete rada. Prvi prioritet je izrada kriterija uvrštavanja usluga u Katalog usluga HR-OOZ-a, drugi prioritet su dijelovi pravilnika koji se odnosi na načela HR-OOZ-a, a treći prioritet je rad na dijelovima pravilnika koji se tiču upravljanja HR-OOZ-om.

Kriteriji uvrštavanja su blizu konačne verzije, te je Rada skupina mišljenja da katalog usluga ne treba graditi kao poseban sustav već se treba osloniti na modul Oprema i usluge IS znanosti u RH (CroRIS). Time bi katalog usluga postao podskup usluga u CroRIS-u. Radna skupina je raspravljala i o tome treba li prilikom uvrštavanja usluga u Katalog HR-OOZ-a nastojati podizati kvalitetu usluga ili je važnije okupiti čim više usluga te su mišljenja da se treba više fokusirati na kvalitetu usluga, dok će CroRIS biti zadužen za kvantitetu, odnosno sadržavat će sve usluge koje se odnose na otvorenu znanost.

Karolina Holub (NSK) izvijestila je da je radna skupina započela s radom na dijelu pravilnika koji se odnosi na načela HR-OOZ-a, te da se pri tome oslanjaju na EOSC *Rules of Participation* koja će prilagoditi HR-OOZ-u. Ostalo je nejasno kako će se koje načelo primjenjivati u praksi, npr. primjena etičkih normi i eventualno kršenje istih odnosno nije još sasvim jasno kojem tijelu bi se trebalo obratiti u slučaju kršenja tih normi (HR-OOZ-u ili ne).

Radna skupna radila je i na definiranju upravljačke strukture iako i tu ima još dosta otvorenih pitanja, npr. vrsta pravne osobnosti HR-OOZ-a. Draženko Celjak (Srce) smatra da bi radna skupina mogla preuzeti organizacijsku strukturu Inicijative za HR-OOZ, s potrebom osnivanja manjeg operativnog tijela i radnih skupina za pojedine teme.

Ivan Marić (Srce) istaknuo je da u upravljanje mora biti uključena zajednica, dakle da se ne smije nikog izostaviti, ali i da postoji jasna potreba za operativnim tijelom

koje bi vodilo HR-OOZ. Uspjeh HR-OOZ-a ovisi o motiviranosti članova, ali i održivosti i izvoru financiranja. Potrebno je pronaći model koji će omogućiti jasan mandat odnosno mogućnost da HR-OOZ zastupa stavove te da druga tijela i ustanove u HR-OOZ-u pronađu partnera. Istaknuo je potrebu suradnje između radnih skupina i suvoditelja te predložio da se odrede termini zajedničkih sastanaka i razmjene informacije.

Usljedila je rasprava u kojoj je Ivan Marić istaknuo da HR-OOZ ne treba biti nova pravna osoba te da je važno da se HR-OOZ dobro pozicionira u organigramu hrvatske znanosti i pronađe svoje mjesto uz druga tijela i ustanove. Pri tome je istaknut problem nedostatka koordinacije i interakcije između dionika sustava znanosti te da je za HR-OOZ nužno dobro razumijevanje situacije i mehanizama djelovanja.

David Smith (IRB) se slaže oko stava da HR-OOZ ne treba pravnu osobnost, te napominje da moramo razmisliti i o pitanju vlasništva nad podacima – ako je nešto otvoreno to ne znači da nema vlasništva. Ako osnujemo novo tijelo pitanje je tko je osnivač tog tijela, MZO, NVZTOR, neki treći? Smatra da je model po kojem je Inicijativa nastala (Sporazum o suradnji) dobar i da ga ne treba mijenjati.

Ivanka Stričević (NSK) se slaže da nema potrebe za osnivanjem novog tijela te da je ključno pitanje tko je osnivač HR-OOZ-a te da on mora imati neku snagu predstavljanja – pitanje je tko će npr. potpisati Pravilnik. Predlaže da Inicijativa u svoj rad uključi pravnik koji može reći kako bi što operativnije funkcionirala jedna ovakva organizacija.

Gordan Jelenić (UniRi) zatražio je pojašnjenje o kvaliteti i kvantiteti kao kriterija uvrštavanja, te mu je Draženko Celjak (Srce) dao objašnjenje da se evaluacije kvalitete u okviru Kriterija za uvrštavanje u HR-OOZ odnosi isključivo na usluge, a ne na rezultate istraživanja. Ako postoji CroRIS gdje će biti evidentirane sve usluge onda je Katalog HR-OOZ-a potencijalno mjesto za istaknuti one pouzdane i kvalitetne. Napomenuo je da je Radna skupina išla u smjeru EOSC-a koji ima određene zahtjeve i koji npr. očekuje određenu razinu dokumentacije od usluga i ne uključuje sve koje imaju veze s otvorenom znanosti. Zato trebamo imati jasne kriterije za uključivanje u HR-OOZ odnosno trebamo uključivati samo one usluge koje te uvjete ispunjavaju.

Ivan Marić (Srce) se nadovezao te pojasnio da ovo što HR-OOZ nastoji stvoriti je „digitalni *marketplace*“, u kojem je kontrola kvalitete nužna kao i kriteriji koji se moraju postaviti. U tehničkom smislu za usluge je to razina TRL8 i TRL9, te postojanje određenih uvjeta za te usluge (tehnički standardi) – to je minimum, pri čemu nikako ne trebamo onemogućiti inovacije. Istaknuo je da HR-OOZ neće ulaziti u to što je u pojedinom repozitoriju jer je to u domeni vlasnika repozitorija, te da se kriteriji ne odnose na sadržaj nego na usluge u HR-OOZ-u.

Zaključak	Radna skupina treba izraditi prijedlog organizacijske strukture pri čemu se treba osloniti i na dostupnu ekspertizu u okviru Radne skupine za izradu prijedloga nacionalnog plana i politika otvorene znanosti.
------------------	---

Zapisnik vodio:

Predsjednik Vijeća Inicijative za HR-OOZ

Slaven Mihaljević

Ivan Marić